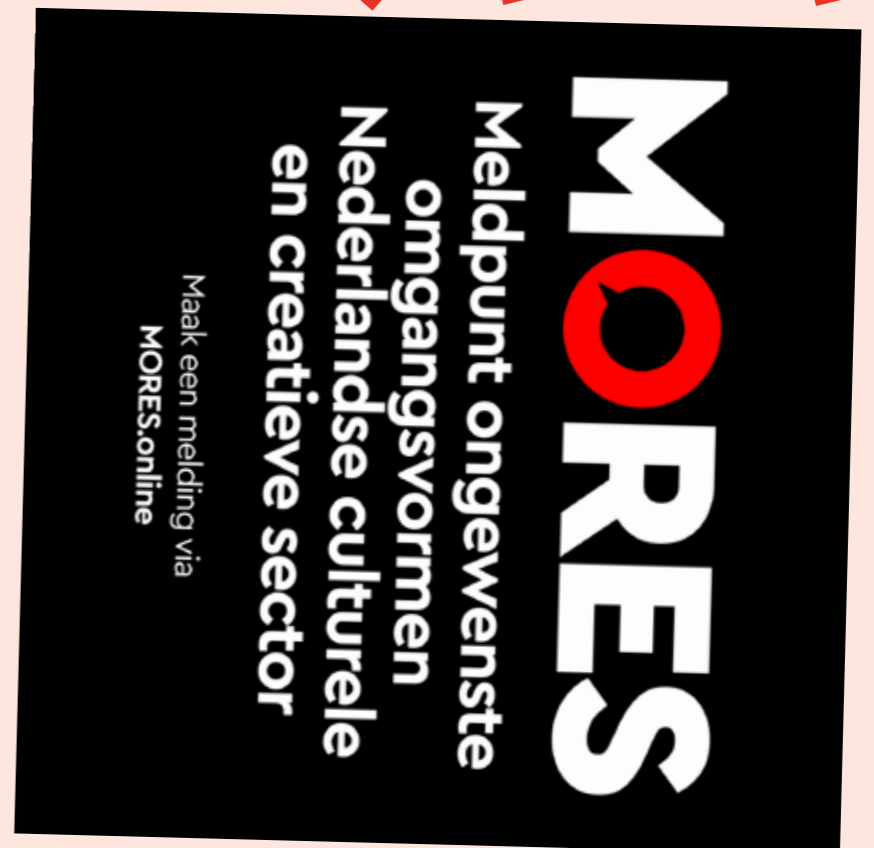

HET FAAMILLE VAN MOMBRETT ES

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE ANP, BRUNO PRESS

Door de misstanden bij NOS Sport en de hoofdrol die presentator Tom Egbers daar vooralsnog in speelt, is het centrale meldpunt voor ongewenste omgangsvormen – Mores – onder vuur komen te liggen. Tegelijkertijd steekt de NTR de draak met de reden waarom het meldpunt vijf jaar geleden überhaupt in het leven is geroepen: de misbruikschandalen rondom Kemna Casting en Job Gosschalk.

Tom Egbers.

‘IK DENK DAT JANKE DEKKER TOT HET LAATST HEEFT GEWACHT, MAAR ZE HAD MISSCHIEN BIJ DE EERSTE SIGNALLEN OVER STUDIO SPORT AL HAAR CONCLUSIES MOETEN TREKKEN’

jaar. Na afloop van deze termijn is het bestuurslid direct maximaal tweemaal herbenoembaar, telkens voor een periode van drie jaar.’ Over het voorzitterschap staat in het document: ‘De benoeming van de voorzitter geschiedt door het bestuur op voordracht van één of meer bestuursleden.’

Volgens Toekook is Dekkers aanstelling destijds ‘niet helemaal democratisch’ verlopen. ‘Dat zij het zou worden, lezen we pas in de officiële stukken van de Kamer van Koophandel. Natuurlijk hebben we daar als NBF een punt van gemaakt, maar dat werd nou niet bepaald gunstig ontvangen. We zijn altijd al redelijk activistisch en bot in onze mening geweest, maar achteraf kunnen we stellen dat Dekker de organisatie op een uitstekende manier geleid heeft. Ze heeft zich enorm ingezet om Mores te maken tot wat het nu is. Het gedoe rondom de NOS en haar connectie daarmee doet ontzettend afbreuk aan wat ze in al die jaren heeft opgebouwd. Zo heeft ze zich ingezet voor de financiële bedrijfsvoering. De eerste twee jaar hebben wij als makers vooral bijgedragen. Daarna stapten organisaties als Talpa, RTL en de NPO in om dat van ons over te nemen. Onafhankelijk blijft het sleutelwoord. Slachtoffers moeten zich vrij voelen om zich te melden en als cluster hadden we er moeite mee dat de naam van Dekker genoemd werd als reden waarom zij dat niet meer durfden. Haar vertrek werd daardoor onafwendbaar.’

Marlies Oele, ooit de eerste woordvoester van Mores, zegt het ‘vrij evident’ te vinden dat Dekker is opgestapt. ‘Janke had een vrijwilligersfunctie, zoals het hele bestuur onbezoldigd is. We staan ook nu nog steeds garant voor de integriteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van dit meldpunt.’

Schrijfster en actrice Maryam Hassouni is het daarmee oneens. Zij meldt op Twitter: ‘In het bestuur zitten vier producenten en een ▶

K

Kan Meldpunt Mores nog verder onder de huidige omstandigheden? Dat is de vraag die rijst na het grootschalige onderzoek van de NOS en de Volkskrant naar misstanden omtrent discriminatie, intimidatie en seksisme binnen, met name, de sportafdeling van de NOS. Beide berichtten de afgelopen weken veelvuldig over honderden binnengekomen klachten van (ex-) medewerkers, waarbij vooral presentator Tom Egbers het moest ontgelden. Hij zou hebben bijgedragen aan een cultuur waarin vrouwen zich niet veilig en gewaardeerd voelen.

Egbers legde het zelfs aan met een ongeveer twintig jaar jongere collega, waarna pesterijen over en weer volgden toen deze affaire weer werd beëindigd. Gevolg: Egbers is langdurig uit de roulatie en de complete hoofdredactie van NOS Sport stapte op.

Echtgenote Janke Dekker zou tevens al enige tijd op de hoogte zijn geweest van deze gang van zaken, maar ondanks haar voorkennis niet aan de bel hebben getrokken bij Mores, het centrale meldpunt voor ongewenste omgangsvormen van de podiumkunsten-, film- en televisiesector waar zij tot voor kort voorzitter van was. Pas

toen de Volkskrant hier begin maart melding over maakte, stapte zij op. Een week later gevolgd door het complete bestuur.

Dekker bekleedde de functie sinds de oprichting van het meldpunt in 2018, welke in het leven werd geroepen nadat Nieuwe Revu eind 2017 de schandalen binnen Kemna Casting en voormalig castingdirecteur Job Gosschalk aan het licht bracht. Het instituut wierp zich op als onafhankelijk, wat het voor slachtoffers makkelijk moest maken om aan de bel te trekken. Echter, het feit dat juist de echtgenote van de in opspraak geraakte Studio Sport-presentator op de voorzittersstoel kwam te zitten, zelfs wanneer ingehuurd vertrouwenspersonen van ‘buitenaf’ komen, krijgt de organisatie nu als een boemerang terug in het gezicht geworpen.

‘Ik weet dat er de laatste weken binnen het bestuur veel druk op Dekker is uitgeoefend om tot een besluit te komen,’ weet Ron Toekook. Als clusterlid namens de Nederlandse Beroepsvereniging van Film- en Televisiemakers (NBF) is hij doorgaans nauw betrokken bij besluitvorming binnen Mores. ‘Dekker heeft natuurlijk een grote loyaliteit naar haar man en haar gezin toe. Wat het ironisch maakt, is dat uitgerekend haar overkomt waar ze zich binnen Mores altijd zo tegen heeft verzet: *trial by media*. Mocht ze inderdaad van de hoed en de rand hebben geweten, dan zou je je kunnen afvragen of je dan überhaupt wel bestuurder van zo’n stichting moest worden. En als je achter onfrisse zaken komt, wat dan je overweging is om dit niet te melden. Een andere aanpak voor nieuwe bestuurders, zoals bijvoorbeeld geloofsbrieven of een antecedentenonderzoek, is gewenst.’

Rommelige oprichting

In de Akte van Oprichting van Mores, in bezit van Nieuwe Revu, valt te lezen dat ‘bestuursleden worden benoemd voor een periode van drie

JANKE DEKKER: ‘MORES STAAT VOOROP’

Dekker zelf laat tegenover Nieuwe Revu weten: ‘Het is niet het moment voor mij om naar buiten te treden in het belang van Mores, wat bij mij in alles vooropstaat. Ik heb mij naar eer en geweten vijf jaar lang “om niet” ingezet om een veilige plek te creëren voor kwetsbare melders.’

Haar opvolger, voor de week dat het duurde, is inmiddels ook weg. Net als het complete bestuur van Mores. ‘Het is wat het is. We hebben nu alle schijn tegen, of dat nu terecht is of niet,’ laat ze desgevraagd weten. ‘Alles wat wij zouden willen besluiten zal toch onder een loep komen te liggen en kan van alle kanten teniet gedaan worden. Dat kan natuurlijk niet. Als wij het veld moeten ruimen, om de veiligheid van melders van klachten te garanderen, dan is dat zo. Het gaat namelijk niet om ons als poppetjes, maar om al die personen waarvoor dit meldpunt is opgericht. Tot er een nieuw bestuur is geïnstalleerd, zullen we een onafhankelijk extern adviseur voeden met informatie, zodat Mores straks sterk weer door kan.’

Gunay Uslu, staatssecretaris van Cultuur en Media, heeft een verzoek tot spoedadvies over het meldpunt neergelegd bij Mariette Hamer, regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Zij heeft toegezegd dit vóór 15 april te zullen geven.

'HET ERGE IS DAT MENSEN DIE HET ECHT VERDIENEN OM OP HET STRAFBANKJE TE ZITTEN ERMEE WEGKOMEN EN MENSEN DIE ECHT SLACHTOFFER ZIJN NIET MEER GELOOFD WORDEN'

agent. Ik heb moeten zeggen: jongens, waar zijn jullie mee bezig? Je kunt wel een melding doen, maar wat als er iets gebeurt op een filmset van een producent die in het bestuur zit? Wat doe je dan, als je nog passie hebt om te spelen? Dan heb je heel veel te verliezen.'

Collega Miryanna van Reeden sluit zich daarbij aan: 'Je kunt simpelweg geen mensen uit het vak in het bestuur zetten. Onafhankelijk is onafhankelijk en dat zijn ze niet. Ze zitten alleen maar elkaars eigen vlees te beoordelen. Ook Dekker is daarmee in een heel lastig parket terechtgekomen.'

Schrijfster/actrice Inge Ipenburg is het 'voor de volle 100 procent' eens dat Dekker het veld moest ruimen. 'Het is niet zo dat zij Mores een slechte dienst heeft bewezen, dat heeft haar man gedaan. Zij is daar nu deels slachtoffer van, maar het enige wat je dan kan doen is opstappen. Je kan dan wel zeggen: "Ik weet niet hoe hij op de werkvloer is, thuis is hij niet zo," maar dat is verder geen argument. Zij is de partner van iemand die zich aantoonbaar misdragen heeft, waardoor hij het voor haar onmogelijk heeft gemaakt om voorzitter van Mores te blijven. Ze kan ook niet meer terugkeren als de storm straks is gaan liggen. Daarvoor is de schade inmiddels te groot. Zelfs als Tom volledig wordt vrijgepleit, wat ik me niet kan voorstellen omdat *de Volkskrant* echt niet achterlijk is en heus wel uitkijkt, kan Janke niet terugkeren. Dat heeft vooral te maken met het

KEES JONGKIND: 'SCHOULDERS ERONDER'

Kees Jongkind, verslaggever *Studio Sport* en *Andere Tijden Sport*: 'We hebben in een soort rollercoaster gezeten en het enige waar de redactie nu bij gebaat is, is rust in de tent. Dat we met elkaar weer op hetzelfde level komen en mensen de kans krijgen om alles wat ze hebben meegemaakt te bespreken en verwerken. Onder de collega's proef ik ondertussen dat iedereen er alles aan doet om in ieder geval goede programma's te blijven maken. Dat is de enige manier om ons blazoos een beetje op te poetsen. Daar zit namelijk wel een redelijke kras op, natuurlijk. We moeten afwachten hoe het intern verder gaat bij de NOS en wie uiteindelijk de leiding krijgt. We moeten een goede nieuwe hoofdredactie krijgen. In de tussentijd zetten wij er hier met z'n allen de schouders onder. Kwalitatief zal de kijker er dus weinig van merken.' Inmiddels is Jacqueline Smit aangesteld als interim-hoofd NOS Sport. Zij was eerder werkzaam bij onder meer de 538 Groep en TMG. Algemeen directeur Gerard Timmer: 'Ze heeft de kennis en ervaring om de gewenste veranderingen in gang te zetten.'

feit dat ze, op grond van de klachten die er waren, toch met het vingertje naar de klagers is gaan wijzen. En dat is nou precies datgene wat je niet wil als je met je klacht bij Mores of een vertrouwenspersoon komt.'

Dekker was de afgelopen jaren eveneens werkzaam als producent en begaf zich daarmee binnen het werkterrein. 'Dat ze zich achter haar man schaaft, is begrijpelijk en menselijk, maar niet altijd verstandig,' stelt theaterproducent Hans Cornelissen. 'Haar vertrek als voorzitter was dat wel, al blijft het allemaal hoogst ongelukkig. Ik denk dat ze tot het laatst heeft gewacht, maar ze had misschien bij de eerste signalen over *Studio Sport* al haar conclusies moeten trekken. We maken allemaal goede en slechte beslissingen. Continu, constant en overal. In de entertainment-industrie komen de schandalen nu als een tsunami over ons heen, omdat die branche nu eenmaal wat meer onder een loep ligt. We moeten echter alert blijven op allerlei volksgerechten. Wanneer is dit terecht en wanneer niet?'

Martin Koolhoven heeft wat dat betreft een kleine aardverschuiving zien plaatsvinden. 'Het lastige is dat we in een paar jaar tijd ineens heel erg één kant op zijn gegaan,' aldus de regisseur.

'Voorheen was het heel lastig om als slachtoffer naar buiten te treden, omdat men je meestal toch niet geloofde. Op het moment dat het omsloeg was de beschuldigde meteen ineens helemaal veroordeeld, terwijl er natuurlijk altijd ergens een middenweg zit. Dat maakt het lastige materie om er iets definitiefs en oordelends over te zeggen.'

Grofvuil

De Volkskrant deed naar eigen zeggen maandenlang onderzoek naar de misdragingen binnen de NOS. Eerder deden ze dat ook na geluiden te hebben opgevangen over de ongezonde werksfeer onder Matthijs van Nieuwkerk bij *De Wereld Draait Door*. Die laatste duikt inmiddels al maanden onder, Egbers zat vorige week aan tafel bij *Khalid & Sophie*, waar hij manmoedig het woord nam en veel zaken toegaf. Egbers, zichtbaar geëmotioneerd: 'Ik wil iedereen recht in de ogen kunnen kijken en in gesprek met iedereen die zich door mij onveilig heeft gevoeld. Maar ik laat mij niet na vier decennia bij het grofvuil zetten. Dat laat ik niet zomaar gebeuren, ik ga niet sleazy via een achterdeur weg.'

Zanger/presentator Bastiaan Ragas heeft geen

goed woord over voor 'het halve verhaal' dat volgens hem gebracht is. 'Het schijnt dat de dochter van Tom en Janke (die een oude telefoon vond met daarop berichtjes tussen haar vader en zijn minnares, red.) een brief naar *de Volkskrant* heeft gestuurd, maar dat ze die niet hebben gepubliceerd. Waarom niet? Daardoor ken ik als lezer toch slechts het halve verhaal? Om als veertiger aan te pappen met een meisje van in de twintig verdient niet de schoonheidsprijs, maar het is inmiddels jaren geleden. Moet dat dan met naam en toenaam in de krant? Wat zijn dat voor Taliban-achtige media-terechtstellingen op het dorpsplein? Wiens doel is daarmee gediend?' Hebben de media niet juist een waakhondfunctie om dingen aan de kaak te stellen en op gang te brengen? Hadden Janke Dekker (bij Mores) en de hoofdredactie van NOS Sport nog wel op hun plek gezeten als hier geen artikel over was verschenen? Ragas: 'Die vraag kun je stellen. Heb jij het antwoord? De media hebben ook zeker weten een functie om mensen te vragen en te bevragen, maar dan moet je wel het hele verhaal vertellen. En niet iedereen maar van alle kanten cancelen. Kijk bijvoorbeeld naar Marco Borsato. Die man wordt al jarenlang overal gewei- ➤

Regisseur Martin Koolhoven. Foto onder: Bastiaan Ragas.

**'KIJK BIJ-
VOORBEELD
NAAR DIE
VRESE-
LIJKE JOEP
SCHREU-
DER. DIE
MAN KAN
NIET PRA-
TEN EN NIET
INTERVIE-
WEN, MAAR
HIJ STAAT
ER NOG
STEEDS'**

gerd. Er was amper een artikel over zijn zaak verschenen of zijn tegel werd al van het Gelredome gebikt en we zouden zijn muziek niet meer mogen draaien. Of kijk naar Jack van Gelder die hier en daar een, misschien niet zo nette, opmerking heeft gemaakt. Iedereen wordt daarvoor bang om iets te zeggen. Het erge is dat mensen die het echt verdienen om op het strafbankje te zitten ermee weggelaten en mensen die echt slachtoffer zijn niet meer geloofd worden. Dat Janke niet meer op haar plek zit is logisch. Soms moet je als leider je conclusies trekken, of je nu schuld hebt of niet. Zo gaat dat ook in de politiek. Meestal dan. Zo had Mark Rutte allang geen premier meer moeten zijn.' Als tegenreactie op de ontstane commotie volgden interviews met Egbers en Dekker, maar dat hadden ze volgens Ipenburg beter kunnen laten. 'Misschien heeft Janke wel gelijk dat *de Volkskrant* de boel verdraaid heeft, dat weet ik niet, maar als ze slim was geweest, dan had ze haar mond gehouden. Geen commentaar! Want waar iedereen bang voor is die naar een stichting als Mores of een vertrouwenspersoon gaat, is dat jijzelf ineens de schuldige wordt. Janke, als voorzitter, doet nu eigenlijk hetzelfde door toch met de vinger te wijzen naar degenen die dit verhaal vertellen. Zij worden daardoor in twijfel getrokken. Ik kan me voorstellen dat het op haar lippen brandt om nog meer te vertellen, maar ze kan enkel verklaren dat, omdat haar man verdacht wordt van gedrag wat niet in orde is, ze geen voorzitter meer hoort te zijn.'

Enorme wervelstorm

Ipenburg en Dekker gaan jaren terug. In 1988 speelden beide vrouwen in de comedyserie *Drie recht, één averecht*, de voorloper van het latere *Toen was geluk heel gewoon*. Ipenburg: 'Samen met Johnny Kraaijkamp jr, Gerard Cox en Sjoerd Pleijsier. Als je het hebt over ongewenste intimiteiten en een pestcultuur, over de meest gore, vervelende en nare grappen... dat was toen. Afschuwelijk. Dat een collega naar je kont kijkt en zegt: "O, wat een geil wijf is het. Ik zou er wel met m'n hele vuist in willen." Alléén maar seksgrappen in een tijd waarin dat heel normaal was en vrouwen hun best deden om daar een beetje om te lachen. Janke deed dat, als een boer met kiespijn, maar ik was natuurlijk die trut, omdat ik zei: "Jezus, jongens. Hou op! Doe niet zo debiel." Dat is inmiddels wel minder, maar er valt nog een hoop te winnen. Ook bij *Studio Sport*. Zo kan ik me ontzettend opwinden over het feit dat er amper vrouwelijke verslaggevers zijn. Een man wordt nog steeds aangenomen op zijn kennis, al spat hij op geen enkele manier van het beeld af zoals vrouwen dat kennelijk wel moeten. Kijk bijvoorbeeld naar die vreselijke Joep Schreuder. Die man kan niet praten en niet interviewen, maar hij staat er nog steeds.' Onheus bejegend worden of geen gelijke kansen krijgen, ieder mens gaat daar anders mee om, zo weet ook Ragas. 'Ik heb tien jaar in boybandje Caught in the Act gezeten. Wat denk je dat ik allemaal heb meegemaakt met castingdirectors en fans in discotheken? Hoe vaak ik in de jaren negentig niet in m'n kont ben geknepen of in

De opnames van *Drie recht, één averecht* gingen eind jaren tachtig gepaard met veel seksgrappen, aldus Inge Ipenburg. Foto onder: de redactie van *Studio Sport*.

Inge Ipenburg.

andere, niet zo chille situaties terecht ben gekomen. Mijn manager van toen heeft me negen jaar lang elke dag weer compleet verrot gescholden. Dat was ook niet oké. Ik zeg heus niet dat iedereen daar maar tegen moet kunnen, maar we zijn zo langzamerhand in een heel raar soort giftige tijd terechtgekomen. Omdat het zo'n enorme wervelstorm is, is het heel lastig om te kunnen analyseren wie nou wat is.'

Ragas gelooft in golfbewegingen en de kracht van de tijd. 'Je hebt soms mensen nodig die met geweld iets doorbreken en verandering in de maatschappij duurt even. Dat gaat niet van de ene op de andere dag. #MeToo heeft er op den duur ook voor gezorgd dat er juiste maatregelen zijn getroffen, zoals altijd twee mensen aanwezig bij castings en een coördinator op de vloer tijdens seksscènes. Dat is een heel positieve en gezonde ontwikkeling. Al moet kantinehumor, zoals bij de mannen van *Vandaag Inside*, natuurlijk nog steeds gewoon kunnen. Hans Teeuwen zei daar laatst iets heel verstandigs over met betrekking tot het woord "neger". Als jij niet weet dat het een vervelend woord is voor sommige mensen, dan ben je niet meteen een racist als je het gebruikt. Maar als je weet dat mensen daar gekwetst door kunnen raken en je gaat het dan expres heel erg gebruiken, dan ben je een lul. Tegelijkertijd: je bent ook een eikel als je met een vergrootglas door iedereen zijn teksten loopt om te kijken of iemand iets zegt wat niet klopt en hem of haar dan meteen cancelt omdat hij een racist is. Zo werkt het ook niet.' ✖

OUD KEMNA-MEDEWERKERS WOEDEND

Vrijwel gelijktijdig met de onthullingen over *Studio Sport*, komt de NTR met *Cast*, een satirische serie van Niek Barendsen en Ilse Warringa. Aflevering 1, genaamd: *Door de stront naar de glorie*, is vrijwel een blauwdruk van de schandalen rondom Kemna Casting en Job Gosschalk in 2017 en 2018. Te zien is hoe een fictief castingbureau haar naam verandert, nadat de directeur in de media wordt beschuldigd van grensoverschrijdend gedrag (zoals Kemna haar naam veranderde in Post Castelijin Casting). Ook wordt de tv-serie *Jeuk* aangehaald, met daarin de – inmiddels door BNNVARA offline gehaalde – gewraakte aflevering met Gosschalk om zaken waar hij later zo om zou worden verketterd. Oud-medewerkers van Kemna reageren ontsteld: 'Dit is ongelooflijk ondermijnd naar alles wat er is gebeurd. Dat ze dit op zo'n manier brengen. Lacherig. Bagatelliserend. Exact zoals men dat toen in het echt ook deed. De serie is slecht, niet goed geregisseerd en ook dramaturgisch klopt het van geen kant.' Ook Ron Toekook van de Nederlandse Beroepsvereniging van Film- en Televisiemakers is niet onder de indruk. 'Het is slecht geschreven, het camerawerk is niet goed en het verhaal gaat nergens heen. Bovendien ziet het eruit alsof het geen cent heeft gekost, echt NPO-onwaardig.' Een ex-medewerker van Kemna: 'Tel daarbij op dat Jacqueline Blom gewoon Betty Post speelt en oud-directeur Marc van Bree, die Gosschalk beschermde en live aan tafel bij *RTL Late Night* de boel bij elkaar loog, vertolkt wordt door Michiel Nooter. Dat is nota bene zijn halfbroer!' Van Bree zelf, die de castingwereld de rug toekeerde, naar Portugal emigreerde en een boek schreef, is ondertussen maar wat enthousiast. Op een afgesloten Facebook-pagina schrijft hij over de serie: 'Geweldige en wervende voorbeschouwing!' Barendsen herkent zich op zijn beurt niet in de gelijkenissen met Kemna: 'Dat is volkomen onzin. Deze serie heeft werkelijk niets met Job of feitelijke zaken te maken. We hebben alles uit onze duim gezogen.' Heeft de man om wie alles destijds te doen was, Job Gosschalk, zelf misschien ook nog een reactie? Na zich vijfenhalf jaar in stilzwijgen te hebben gehuld, is hij, wanneer hij hoort met welke journalist hij van doen heeft, kort maar krachtig: 'Sorry, geen interesse!'